

Autor: Zvonko Maković
Objavljeno: 31.01.2010

IZBOR IZ KNIFEROVA OPUSA

Pariz izlaže Kniferova djela koja Zagreb nikad nije vidio

Na otvorenju izložbe, koja traje do 20. veljače, bili su mnogi uglednici, a sam izložbeni prostor pripada krugu uglednih pariških galerija

PARIZ - U subotu 9. siječnja otvorena je u pariškoj Galeriji Frank Elbaz izložba **Julija Knifera**. Tu su večer galeriju posjetili mnogi, među njima dvojica direktora najuglednijih nacionalnih muzeja, kustosi, sveučilišni profesori, kritičari, kolekcionari i uopće štovatelji Kniferove umjetnosti.

● *Izložba traje do 20. veljače i donosi djela ključna za Kniferov opus kao što su rani autoportreti te meandri, uključujući i onaj u boji iz 1970. godine*

Sažetak velikog opusa

Galerija Frank Elbaz se unazad nekoliko godina nalazi u 3. pariškom arrondissementu Maraisu, u skupini uglednih galerija koje imaju svoje umjetnike, odreda cijenjene i referentne, čija djela prodaju i brinu se o zadržavanju već priznatoga standarda, ili, pak, o promoviranju još nedovoljno afirmiranih.

Upravo je ova galerija prije desetak godina uzela i Julija Knifera kao jednoga od svojih umjetnika. Novu je izložbu priredio Arnauld Pierre, ugledni sveučilišni profesor i voditelj katedre povijesti umjetnosti 20. stoljeća na Sorbonne, koji je i autor prve Kniferove monografije izašle u Parizu 2001. godine.

Izložbu treba shvatiti kao svojevrsni résumé slikarova stvaralaštva: na njoj su prikazana tri iz serije od stotinjak sačuvanih autoportreta nastalih između 1949. i 1952., zatim jedan od prvih meandara iz 1960. godine, pa onda onaj prijelomni iz 1970. kada je umjetnik s ulja prešao na akrilik i nakratko s crnoga i bijeloga prihvatio boju.

Na kraju, a što čini i glavni dio ove izložbe, prikazana su djela iz kasnoga umjetnikova razdoblja. To su slike velikoga formata i radovi nastali crtanjem grafitom na papiru, među kojima oni sa samog kraja slikarova života. Tu su i dvije, uvjetno rečeno skulpture, točnije, opredmećeni meandri. Neka od ovih kasnih djela izlagana su na mnogim uglednim izložbama, međutim nikada ne i u Hrvatskoj.

Pet godina od smrti

Knifer je umro u Parizu 7. prosinca 2004., u osamdeset prvoj. Nakon toga su mu radovi u Francuskoj izlagani na više važnih izložaba. Djela mu se nalaze u najznačajnijim, što francuskim, što drugim svjetskim muzejima.

U Hrvatskoj Knifer je zadnju veću izložbu imao prije više od 20 godina. Na nastojanje da mu se priredi prava izložba u relevantnoj instituciji na kojoj bi bila prikazana i djela koja nikada ovdje nisu viđena, stizala su isključivo odbijanja.

Daleko od toga da je njegova umjetnost u Hrvatskoj marginalizirana. Nju se jednostavno nije moglo nezamijetiti, niti joj umanjivati vrijednost. O njegovoj se umjetnosti nije govorilo s omalovažavanjem, međutim, nije ju se previše niti isticalo. A to se moralo.

Izolacija kao svjesni odabir

Živeći relativno izolirano i kontaktirajući s rijetkima, on je sustavno sam sebi gradio status neke vrsti autsajdera. Knifer se držao svojih osobnih normi čvrsto i tvrdoglavo vjerujući kako je njegov izbor pravilan. Njega se ticala jedino umjetnost i ništa, baš ništa drugo. Zapravo, dobrim je dijelom zasluga bivšega ministra kulture dr. Antuna Vujića i njegova tima da se jedan od naših najvećih umjetnika 20. stoljeća ponovno počeo osjećati hrvatskim umjetnikom, a ova sredina, barem stidljivo, računati na njega kao na Velikoga Umjetnika.

Zastupao je Hrvatsku na Venecijanskom bijenalu 2001., a izdavanjem bogate monografije 2002. godine Knifer je nakon dugo vremena vraćen u matičnu sredinu.

Čitavo je djelo ovoga slikara vezano za jedan motiv: meandar. Nalazimo ga prvi puta jasno definiranog na slikama nastalim 1960. godine. Sam je autor isticao kako je bio motiviran idejom stvaranja anti-slike i kako je nastojao radikalno reducirati oblikovna sredstva.

Nije nikakvo otkriće ako kažem kako su sve bitne osobine Kniferove umjetnosti prisutne od najranijih početaka, dakle od autoportreta koje je tri godine svakodnevno crtao.

Meandri će 1960. postati njegovim najprepoznatljivijim znakom i u radikalnom smislu "eskalacija jednoličnosti i monotonije". Kada posljednjih dvadeset godina svojega života bude svakodnevno, dugo i upravo ritualno zacrnjivao površine kartona crnim grafitom, s meandrom kao uzorkom, jednoličnost, monotonija, ali i odmak od slike kao objekta, bit će iskazani na nov način.

Šifre velike umjetnosti

Najnovija izložba u pariškoj Galeriji Frank Elbaz na inteligentan je način izdvojila upravo te ključne šifre ove hermetične i velike umjetnosti. Vrlo dobar poznavatelj Kniferova djela Arnauld Pierre, s dobrim postavom u minimalističkome galerijskom prostoru, to je na vrlo dojmljiv način apostrofirao, ne zanemarujući ni aktualnost ove umjetnosti.

Našoj, pak, sredini ostaje elementarno pitanje: gdje, kada i kako će se ukazati prigoda da se sretnemo s djelom koje predstavlja sam vrh hrvatske umjetnosti, a koje najvećim dijelom nikada ovdje nije prikazano.

Copyright © Jutarnji list. Sva prava pridržana.